DOI: 10.33766/2524-0323.91.338-348
УДК 349.3

О. М. Лук'янчиков,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та
трудового права імені професора О. І. Процевського
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(м. Харків, Україна)
e-mail: lukonik@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3768-5608>

БАЗОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ СИМУЛЯКР

У статті розкрито сутність базового державного соціального стандарту (прожиткового мінімуму) і сенсі концепту «симулякр» Жана Бодріяра. Автором обґрунтовується, що правова категорія «прожитковий мінімум» є чистим симулякром, оскільки він базується на нормативно-правовому акті, який визнаний протиправним та нечинним, а його розмір не відповідає (і це визнається державою!) фактичному розміру прожиткового мінімуму. Як наслідок, мова йде про відсутність реального змісту і в тих правових категоріях (заробітна плата, соціальна пільга тощо), розмір яких розраховується на підставі прожиткового мінімуму.

Ключові слова: симулякр, правовий симулякр, прожитковий мінімум, державні соціальні стандарти, соціальна держава.

Постановка проблеми. У 1981 році вийшла у світ книга Жана Бодріяра «Симулякри і симуляція», у якій автор узагальнив свої погляди на постмодерністське суспільство. У цьому філософському трактаті Ж. Бодріяр висловив ідею про те, що суспільство живе в умовах гіперреальності, де кожне соціальне явище є симулякром. Особливістю останнього є те, що він не відображає, не спотворює і не маскує реальність. Симулякр навіть не маскує відсутність реальності. Він узагалі не пов'язаний із реальністю [1, с. 12]. Сукупність симулякрів створює нову, похідну від них реальність – гіперреальність, у якій не існує нічого реального, окрім симулякрів.

Ідеї Жана Бодріяра надихнули на пошук правових симулякрів, а оскільки Україна є соціальною державою, і це одна з основних її характеристик (про що свідчить закріплення такої у ст. 1 Конституції України [2]), то саме з дослідження наявності правових симулякрів у цій сфері ми й розпочнемо.

Як соціальна держава, Україна встановлює державні соціальні стандарти [3]. «Базовим державним соціальним стандартом є прожитковий мінімум, установлений законом, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сферах доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я та освіти» [3].

Зважаючи на значення прожиткового мінімуму, знання того, наскільки вказана категорія є реальною, розкриє перед нами брами в розуміння соціальної сутності нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із певною долею вірогідності можна сказати, що прожитковий мінімум, як симулякр, не був предметом дослідження українських науковців. Так відповідний пошуковий запит у системі Google Scholar не дав жодного результату: наукових публікацій на цю тему не знайдено.

Узагалі тема правових симулякрів не є популярною серед сучасних українських учених-правників. Саме тому автор хоче скористатися запрошенням до дискусії В. В. Пашутіна [4] та зробити свій внесок щодо дослідження симулякрів у праві.

Слід зазначити, що В. В. Пашутін на підставі концепту «симулякр», який висловив Ж. Бодріяр, формулює гіпотезу про існування в праві та правовому житті феномену, який він іменує «правовим симулякром», і надає йому таке визначення: «правові приписи (нормативні та ненормативні), що своїм існуванням приховують відсутність реалізації цих приписів у житті» [4, с. 31]. У цілому, підтримуючи дане визначення, ми, погоджуємось із тим, що правові симулякри «негативно впливають на ефективність правового регулювання, що вказує на необхідність виявлення таких приписів, вивчення закономірностей їх формування та функціонування» [4, с. 31].

Проблему правових симулякрів, у тому числі й симулякра базового державного соціального стандарту, автор уже порушував на наукових конференціях [5, 6].

Формулювання цілей. Метою статті є розкриття сутності категорії «прожитковий мінімум» у сенсі концепту «симулякр».

Виклад основного матеріалу. Для досягнення нашої мети варто пам'ятати, що «Прожитковий мінімум - вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування (далі – набір продуктів харчування), а також мінімального набору непродовольчих товарів (далі – набір непродовольчих товарів) та мінімального набору послуг (далі – набір послуг), необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості» [7, ч. 1 ст. 1]. А встановлюється він «Кабінетом Міністрів України і затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік» [7, ст. 4].

Для того щоб прожитковий мінімум відповідав реальності, він повинен становити таку суму, за яку особа може придбати мінімальний набір товарів та послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Чи відображає реальність прожитковий мінімум? Дивно, але на це питання є офіційна відповідь держави – ні.

Щомісяця, згідно із законом, Міністерство соціальної політики України здійснює розрахунки й оприлюднює фактичний розмір прожиткового мінімуму. Так фактичний розмір прожиткового мінімуму за цінами липня 2020 року в розрахунку за місяць на одну особу становив 3 895 грн (з урахуванням суми обов'язкових платежів – 4 466 грн) [8].

Нагадаємо, що розмір прожиткового мінімуму, визначений ч. 1 ст. 27 ЗУ «Про Державний бюджет України на 2020 рік», з 1 липня 2020 року становить 2 118 гривень [9].

Цікавість цієї ситуації полягає в тому, що держава спочатку встановлює правила визначення розміру прожиткового мінімуму та порядок його визначення, безпосередньо розмір прожиткового мінімуму, а потім повідомляє: прожитковий мінімум не є прожитковим мінімумом.

Тобто тієї суми коштів, яка визначена як прожитковий мінімум, не достатньо для купівлі певного набору товарів та послуг, який було покладено в основу розрахунку розміру прожиткового мінімуму. Як так сталося – загадка, звідки з'явилася сума 2 118 грн – тайна.

А тепер розглянемо цю проблему очима Жана Бодріяра, який визначав такі фази існування образу (у контексті співвідношення образу та реальності):

- «він є відображенням глибокої реальності;
- він маскує і спотворює глибоку реальність;
- він маскує відсутність глибокої реальності;
- він позбавлений зв'язку з будь-якою реальністю: він є чистим симулякром самого себе» [1, с. 12].

Отже, держава нам повідомила, що прожитковий мінімум, установлений законом, не є реальним прожитковим мінімумом. А відтак, можна зробити висновок, що прожитковий мінімум, як образ, уже не перебуває на першій фазі еволюції образу, оскільки не відображає базову реальність.

Не знаходиться цей образ і на другій та третій фазах, тому що офіційно всі маски вже скинуто: держава визнає, що ані сама сума в 2 118 грн, ані база для її підрахунку (про це нижче) не відповідають правовій та економічній реальності.

І ми переходимо до четвертої фази, де образ не має відношення до реальності, і цей факт не приховується.

Проте цей симулякр формує нову, так би мовити, нереальну реальність.

Саме час пригадати, на що ж впливає прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт.

Мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється в розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, визначений для працездатних осіб на 1 січня календарного року (ч. 6 ст. 6 Закону України «Про оплату праці») [10].

Закон гарантує соціальну захищеність пенсіонерів шляхом встановлення пенсій на рівні, орієнтованому на прожитковий мінімум, а також регулярного перегляду їх розмірів у зв'язку зі збільшенням розміру мінімального споживчого бюджету й підвищенням ефективності економіки республіки (абз. 3 Преамбули Закону України «Про пенсійне забезпечення») [11].

Від розміру прожиткового мінімуму залежить розмір пільги учасникам бойових дій (ст. 12), особам з інвалідністю внаслідок війни (ст. 13) та пільг для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (ст. 16) Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [12].

Розмір штрафів, установлених ст.120.3 – 120.7 Податкового кодексу України, є кратним прожитковому мінімуму [13].

А згідно з пп. 169.1.1., платник податку, має право на соціальну пільгу «у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), установленому законом на 1 січня звітного податкового року» [13].

Також, відповідно до ст. 293.1 Податкового кодексу України, «Ставки єдиного податку для платників першої групи встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року» [13].

У певних випадках державі потрібно визначити, чи вчинила особа адміністративне правопорушення або злочин. Вирішення цього питання залежить від суми неоподаткованого мінімуму доходів громадян, який, своєю чергою, «встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1» (ч. 5 Підрозділу 1 Перехідних положень ПКУ). А в попередньому абзаці ми зазначали, що розмір соціальної пільги залежить від прожиткового мінімуму.

«Допомога по безробіттю не може перевищувати чотирикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом» (ч. 5 ст. 23 Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття [14].

Зазначений закон у ч. 1 ст. 29 встановлює і наступне правило: «допомога на поховання в разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні, виплачується особам, які здійснювали поховання, у розмірі прожиткового мінімуму» [14].

У такий спосіб нереальний розмір прожиткового мінімуму в сумі 2 118 грн. стає для нас єдиною реальністю, оскільки саме на підставі цієї суми розраховується заробітна плата; з ним пов'язаний розмір пенсії, допомоги по безробіттю, ставка єдиного податку, розмір штрафів і податкової пільги; має він значення й для кваліфікації адміністративних та кримінальних правопорушень.

Реальні суми (ті суми, що ми з вами сплачуємо або отримуємо) заробітної плати, податків, штрафів тощо розраховуються на підставі категорії «прожитковий мінімум», яка не наповнена реальним змістом.

Чи стають реальними категорії, які базуються на чомусь нереальному? Чи відповідають реальним ті показники, що розраховані на підставі нереального прожиткового мінімуму? Не відповідають! Чи можна вважати реальними суми заробітної плати, пенсії, допомоги по безробіттю, соціальної пільги реальними? Ні! Але ж в нас нема іншої правової та соціальної реальності, ніж та, що побудована на нереальному прожитковому мінімумі. Саме такий стан Жан Бодріяр іменує гіперреальністю, у якій реальне базується на нереальному.

Проте, прожитковий мінімум має більше значення, ніж базова сума, на підставі якої провадяться розрахунки.

Прожитковий мінімум – це обов'язок держави перед громадянином. Визначивши себе соціальною державою, Україна взяла на себе певні обов'язки, які прямо або опосередковано закріплені в Конституції України. Наведемо два приклади:

1. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом (ч. 3 ст. 46 Конституції України).

2. Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (ст. 48 Конституції України).

Зі змісту наведених положень Конституції України вбачається, що прожитковий мінімум – це не тільки реалізація конституційних прав громадян і виконання конституційних обов'язків державою. Це і відображення поглядів держави на те, що вона вважає достатнім життєвим рівнем для своїх громадян.

І в цьому сенсі цікавим буде на кількісному рівні порівняти категорії «прожитковий мінімум» та «бідність».

Відповідно до Методики комплексної оцінки бідності, Україна визнає межу бідності, визначену Організацією Об'єднаних Націй для країн Центральної та Східної Європи як гривневий еквівалент у 5,05 долара США витрат на день [15].

Офіційний курс гривні до долара США (середній за період 1.07.2020-31.07.2020) – 27,31 грн. за один долар США.

$5.05 \cdot 27,31 \cdot 31 = 4\,275,4$ грн. І це – сума витрат на місяць, а з урахуванням суми обов'язкових платежів – 5 311 грн.

Отже, на липень поточного (2020) року, коли межа бідності становила 4 275,4 грн. витрат/міс., прожитковий мінімум складав 2 118 грн/міс.

Чи може соціальна держава, де «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» встановлювати прожитковий мінімум у два рази нижче за межу бідності? Можливо, правильніше питання інше: чи може держава, яка встановлює прожитковий мінімум у два рази нижче за межу бідності, іменуватися соціальною?

Визначаючи сутність прожиткового мінімуму, науковці зазначають, що він «має застосовуватися не тільки як орієнтир рівня життя населення, держава зобов'язана забезпечити умови досягнення рівнів прожиткового мінімуму для відповідних груп населення, і передусім – для найменш захищених із них» [16, с. 298].

Проблема невідповідності встановленого державою розміру прожиткового мінімуму щодо його фактичного розміру, а також невідповідність бази для розрахунку прожиткового мінімуму до реальних споживчих потреб не нова для України.

Так ще «у жовтні 2009 Уповноважений Верховної Ради України з прав людини направила Прем'єр-міністрові України подання щодо захисту прав громадян на достатній рівень життя. Омбудсман звертав увагу на порушення конституційного права мільйонів наших співвітчизників на достатній життєвий рівень унаслідок невідповідності встановленого Законом України про Державний бюджет України на 2009 рік показника прожиткового мінімуму його фактичному розміру» [17].

Через 4 роки після цього, у 2013 році, О. В. Москаленко зазначала: «Сьогодні в Україні набори товарів та послуг, що входять до прожиткового мінімуму, є відірваними від реальних споживчих потреб і не відповідають функції соціального стандарту. Вони не враховують ряду життєво необхідних витрат: на будівництво чи купівлю житла, одержання в оренду; на освіту; на оздоровлення, утримання дітей у дошкільних навчальних закладах; на послуги охорони здоров'я, освіти, транспорту, зв'язку. Укорінилася практика встановлення завищених норм споживання газу, води, тепла, норм витрат і втрат. Обсяги витрат відповідної галузі, що зростають, перекладаються на споживача, а необхідна робота для їх зменшення не проводиться. Формування тарифів здійснюється на основі фактичних витрат минулих періодів, розмір яких є необґрунтованим» [18, с. 50].

Незважаючи на позицію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, не беручи до уваги здобутки науковців, держава й досі не забезпечує своїм громадянам реальний прожитковий мінімум.

І на звернення: для тих, хто вважає, що реальний прожитковий мінімум для працездатної особи становить 3 895 грн, зазначимо наступне.

Базою для розрахунку фактичного розміру прожиткового мінімуму є набори продуктів харчування, набори непродовольчих товарів та набори послуг для основних соціальних і демографічних груп населення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 [19]. Цікавий факт: зазначена постанова Кабінету Міністрів України була визнана протиправною та нечинною рішенням судів трьох інстанцій [20, 21, 22], і до вересня 2019 року Міністерство соціальної політики України у своїх інформаційних повідомленнях щодо розрахунку фактичного розміру прожиткового мінімуму повідомляло про цей факт, а згодом перестало.

Отже, Міністерство соціальної політики України здійснює розрахунки на підставі нормативно-правового акту, який остаточно визнаний протиправним та нечинним уже майже як два роки. Тож ласкаво просимо до правової гіперреальності!

Висновки. Підбиваючи підсумки дослідження категорії «прожитковий мінімум» у сенсі концепту «симулякр», зазначимо наступне:

1) прожитковий мінімум, установлений державою в розмірі 2 118 грн., не відповідає його фактичному розміру, а отже, прожитковий мінімум не є реальним;

2) держава визнає невідповідність установленого нею прожиткового мінімуму щодо його фактичного розміру (інформація щодо фактичного розміру прожиткового мінімуму за липень), а значить, держава не приховує, а підтверджує нереальність прожиткового мінімуму;

3) базою для розрахунку розміру прожиткового мінімуму є акт, який визнаний протиправним та нечинним, тож розрахунок відбувається на основі нереального акта.

З огляду на вищезазначене, робимо висновок: базовий державний соціальний стандарт (прожитковий мінімум) є симулякром.

Конкретні суми заробітної плати, соціальної пільги, податків, штрафів та інші суми, які розраховуються на основі прожиткового мінімуму, не наповнені реальним змістом та відносяться до сфери гіперреальності.

Напрямки подальших досліджень мають бути скеровані на формування реальних наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення, прийняття їх у встановленому законом порядку та розрахунку на їх основі реального прожиткового мінімуму.

Використані джерела:

1. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція. Пер. з фр. В. Ховхун. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с. URL:<https://www.msp.gov.ua/news/17614.html>.

2. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 23.08.2020).

3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> (дата звернення: 23.08.2020).

4. Пашутін В. В. Симулякри в праві: запрошення до дискусії. *Правовий часопис Донбасу*, с. 25–32, 2019.

5. Лук'янчиков О. М. Симулякр базового державного соціального стандарту. *Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. 91-річчю з дня народж. чл.-кор. НАПрН України, акад. Міжнар. кадр. акад., Заслу-*

женого діяча науки України, д-ра юрид. наук, проф. Процевського О. І., Харків, 27 берез. 2020 р. Харків, 2020. С. 167–170. URL:http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3640/1/%d0%9b%d1%83%d0%ba%d1%8f%d0%bd%d1%87%d0%b8%d0%ba%d0%be%d0%b2_%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8.pdf. (дата звернення: 23.08.2020).

6. Лук'янчиков О. М. Стимулякри системи оплати праці. *Проблеми розвитку соціально-трудових прав та професійного руху в Україні: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 28 трав. 2020 р.* Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. К. Ю. Мельника. Харків, 2020. С. 200–204. URL:dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3643/1/Stimulyakr%20sistemi%20oplati%20praci.pdf. (дата звернення: 23.08.2020).

7. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 року № 966-XIV // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>. (дата звернення: 23.08.2020).

8. Інформація щодо фактичного розміру прожиткового мінімуму за липень 2020 року. Міністерство соціальної політики. URL:<https://www.msp.gov.ua/news/18961.html>. (дата звернення: 23.08.2020).

9. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14 листопада 2019 року № 294-IX // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX>. (дата звернення: 23.08.2020).

10. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 23.08.2020).

11. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>. (дата звернення: 23.08.2020).

12. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>. (дата звернення: 23.08.2020).

13. Податковий кодекс України: Кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 23.08.2020).

14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>. (дата звернення: 23.08.2020).

15. Про затвердження Методики комплексної оцінки бідності: Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України від 18.05.2017 № 827/403/507/113/232 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-17#n8>. (дата звернення: 23.08.2020).

16. Москаленко О. В. Забезпечення рівня життя, не нижчого за прожитковий мінімум, як принцип загальнообов'язкового державного соціального страхування. *Держава і право*. 2011. Вип. 54. С. 295–299.

17. Омбудсман України звернулася до глави уряду з поданням щодо підвищення рівня прожиткового мінімуму громадян. *Мультимедійна платформа інформування України «Укрінформ»*. 2009. URL:https://www.ukrinform.ua/rubric-society/858655-ombudsman_ukrani_zvernulasya_do_glavi_uryadu_z_podanniam_shchodo_pdvishchennya_rvnnya_progitkovogo_mnnumu_gromadyan_840946.html. (дата звернення: 23.08.2020).

18. Москаленко О. В. Прожитковий мінімум – базовий державний соціальний стандарт. *Право та державне управління*. 2013. № 1. С. 48-51. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ptdu_2013_1_13. (дата звернення: 23.08.2020).

19. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780//База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-%D0%BF>. (дата звернення: 23.08.2020).

20. Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 25.04.2018 у справі № 826/3639/17 URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73996223>. (дата звернення: 23.08.2020).

21. Постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 10.07.2018 у справі № 826/3639/17 URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/75300650>. (дата звернення: 23.08.2020).

22. Постанова Верховного Суду від 20.12.2018 у справі № 826/3639/17. URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78771044>. (дата звернення: 23.08.2020).

References:

1. Bodriiari, Zh. (2004) Symuliakry i symuliatsiia. Per. z fr. Khovkhun. V. Kyiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko "Osnovy". URL: <https://www.msp.gov.ua/news/17614.html>. [in Ukrainian].

2. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon vid 28 chervnia 1996 roku № 254k/96-VR. (1996) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print>. [in Ukrainian].

3. Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii: Zakon vid 5 zhovtnia 2000 roku № 2017-III. (2000) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>. [in Ukrainian].

4. Pashutin, V. V. (2019) Symuliakry v pravi: zaproshehnia do dyskusii. *Pravovyi chasopys Donbasu - Legal magazine of Donbass*, 25–32. [in Ukrainian].

5. Lukianchikov, O. M. (2020) Symuliakr bazovoho derzhavnogo sotsialnogo standartu. *Aktualni problemy pryatnoho ta publichnogo prava: materialy II Mizhmar. nauk.-prakt. internet-konf., prytsiakh. 91-richchiu z dnia narodzh. d-l.kor. NAprN Ukrainy, akad. Mizhmar. kadr. akad., Zasluhenoho diacha nauky Ukrainy, d-ra yuryd. nauk, prof. Protsevskeho O. I. - Current issues of private and public law: materials of the II International. scientific-practical Internet conference, dedicated to 91st anniversary of his birth. Corresponding Member NAprN of Ukraine, acad. International. frame. Acad., Honored Scientist of Ukraine, Dr. Law. Sciences, Prof. Protsevsky O. I., March 27. 2020, Kharkov, 167–170*. URL:http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3640/1/%d0%9b%d1%83%d0%ba%d1%8f%d0%bd%d1%87%d0%b8%d0%ba%d0%be%d0%b2_%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8.pdf. [in Ukrainian].

6. Lukianchikov, O. M. (2020) Stymuliakry systemy opłaty pratsi. *Problemy rozvytku sotsialno-trudovoykh prav ta profspilkovoho rukhu v Ukraini: materialy VIII Vseukr. nauk.-prakt. konf. - Problems of development of social and labor rights and trade union movement in Ukraine: materials VIII All-Ukrainian. scientific-practical conf., May 28. 2020., Kharkiv: Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, 200–204*. URL:<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3643/1/Stimulyakr%20sistemi%20oplati%20praci.pdf>. [in Ukrainian].

7. Pro prozhytkovyi minimum: Zakon Ukrainy vid 15 lyptnia 1999 roku № 966-XIV. (1999) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>. [in Ukrainian].

8. Informatsiia shchodo faktychnoho rozmiru prozhytkovoho minimumu za lypten 2020 roku. Ministerstvo sotsialnoi polityky. (2020) N. p. URL:<https://www.msp.gov.ua/news/18961.html> [in Ukrainian].

9. Pro Derzhavnyi biudzhety Ukrainy na 2020 rik: Zakon Ukrainy vid 14 lystopada 2019 roku № 294-IX. (2019) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX>. [in Ukrainian].
10. Pro oplatu pratsi: Zakon Ukrainy vizh 24 bereznia 1995 roku № 108/95-VR. (1995) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].
11. Pro pensiine zabezpechennia: Zakon Ukrainy vid 5 lystopada 1991 roku № 1788-XII. (1991) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>. [in Ukrainian].
12. Pro statusy veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu: Zakon Ukrainy vid 22 zhovtnia 1993 roku № 3551-XII. (1993) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine"*. Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>. [in Ukrainian].
13. Podatkovy kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI. (2010) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. [in Ukrainian].
14. Pro zahalnoobov'iazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia na wypadok bezrobittia: Zakon Ukrainy vid 2 bereznia 2000 roku № 1533-III. (2000) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine"*. Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>. [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia Metodyky kompleksnoi otsinky bidnosti: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy, Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy, Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy, Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy vid 18.05.2017 № 827/403/507/113/232. (2017) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-17#n8>. [in Ukrainian].
16. Moskalenko, O. V. (2011) Zabezpechennia rivnia zhyttia, ne nyzhchoho za prozhytkovy minimum, yak pryntsy zahalnoobov'iazkovoho derzhavnoho sotsialnoho strakhuvannia. *Derzhava i pravo - State and law*, issue 54, 295-299. [in Ukrainian].
17. Ombudsman Ukrainy zverulasia do hlavy uriadu z podanniam shchodo pidvyshchennia rivnia prozhytkovoho minimumu hromadian. (2009). *Multymediina platforma inomoclennia Ukrainy «Ukrinform» - Multimedia platform of foreign broadcasting of Ukraine "Ukrinform"*. URL:https://www.ukrinform.ua/rubric-society/858655-ombudsman_ukrains_zverulasia_do_glavi_uryadu_z_podanniam_shchodo_pdvishchennya_rivnya_prozhytkovogo_minimumu_gromadyan_840946.html. [in Ukrainian].
18. Moskalenko, O. V. (2013) Prozhytkovy minimum – bazovy derzhavnyi sotsialnyi standart. *Pravo ta derzhavne upravlinnia - Law and public administration*, 1, 48-51. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ptdo_2013_1_13. [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia naboriv produktiv kharchuvannia, naboriv neprodovolchykh tovariv ta naboriv posluh dlia osnovnykh sotsialnykh i demografichnykh hrup naselennia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.10.2016 № 780. (2016) *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»*. VR Ukrainy - Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-%D0%BF>. [in Ukrainian].
20. Rishennia Okruzhnoho administratyvnoho sudu m. Kyieva vid 25.04.2018 u spravi № 826/3639/17. (2018) N. p. URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73996223>. [in Ukrainian].
21. Postanova Kyivskoho apeliatyivnoho administratyvnoho sudu vid 10.07.2018 u spravi № 826/3639/17. (2018) N. p. URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/75300650>. [in Ukrainian].

22. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 20.12.2018 u spravi № 826/3639/17. (2018) N. p. URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78771044>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.08.2020

Лукьянчиков О. Н.,
кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры гражданско-правовых дисциплин
и трудового права имени проф. А. И. Процевского
Харьковского национального педагогического
университета имени Г. С. Сковороды
(г. Харьков, Украина)

БАЗОВЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОЦИАЛЬНЫЙ СИМУЛЯКР

В статье раскрывается сущность базового государственного социального стандарта (прожиточного минимума) в смысле концепта «симулякр» Жана Бодрийяра. Автор обосновывается, что правовая категория «прожиточный минимум» является чистым симулякром, поскольку он базируется на нормативно-правовом акте, который признан противоправным и недействительным, а его размер не соответствует (и это признается государством!) фактическому размеру прожиточного минимума. Как следствие, напрашивается вывод об отсутствии реального содержания, и в тех правовых категориях (заработная плата, социальная льгота и т. п.), размер которых рассчитывается на основании прожиточного минимума.

Ключевые слова: симулякр, правовой симулякр, прожиточный минимум, государственные социальные стандарты, социальное государство.

Lukianchikov O.,
Ph. D in Law, Associate Professor
of the Department of Civil Law disciplines
and labor law named after prof. A. I. Protsevsky
of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
(Kharkiv, Ukraine)

BASIC STATE SOCIAL SIMULACR

The article examines the basic state social standard (living wage) in the sense of the concept of "simulacrum" by Jean Baudrillard. The author proves that the legal category "living wage" is a pure simulacrum.

The author came to such conclusions on the basis of the following.

Firstly, the living wage is not a reflection of legal reality, since it is calculated on the basis of a resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which was declared illegal and invalid by the courts of three instances.

Secondly, the living wage is not a reflection of economic reality, since it is not enough to buy a set of food products, goods and services necessary for the normal functioning of the human body, maintaining its health, and meeting the basic social and cultural needs of the individual.

Thirdly, the state recognizes that the actual size of the living wage is almost 2 times higher than the amount determined by the Law of Ukraine "On the State Budget of Ukraine for 2020" as a subsistence minimum.

As a result, the living wage, as an image, has no relation to reality and this fact is not hidden, which corresponds to the fourth phase of the image's existence (the phase of a pure simulacrum).

And this simulacrum forms a new unreal reality - hyperreality.

As a basic state social standard, the cost of living affects the size of wages, pensions, social benefits, single tax, fines, benefits. It is also important for the qualification of administrative and criminal offenses.

Thus, the real amounts (the amounts that we pay or receive) of wages, taxes, fines, etc. calculated on the basis of the living wage category, which is not filled with real content.

Do categories based on something unreal become real? Are the indicators calculated on the basis of an unrealistic living wage consistent with reality? Do not match! Can the amount of wages, pensions, unemployment benefits, social benefits be considered real? No! But we have no other legal and social reality than one built on an unrealistic living wage.

The living wage, in a certain sense, is the duty of the social state, and the attribution of the living wage to the sphere of the hyperreal, raises doubts about the reality of the state's fulfillment of the obligations that it imposes on itself in the Constitution of Ukraine.

Keywords: simulacrum, legal simulacrum, living wage, state social standards, welfare state.

DOI: 10.33766/2524-0323.91.348-355

УДК 614.46:378:351.74(477)

М. Ф. Недоступ,

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальних дисциплін
та домедичної підготовки

Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Сєвєродонецьк, Україна)

e-mail: nednik95@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6380-0409>

ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ ЛУГАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІМЕНІ Е. О. ДІДОРЕНКА В УМОВАХ КАРАНТИНУ

У статті розглянуто питання щодо домедичної підготовки курсантів Луганського державного університету внутрішніх справ в умовах карантину, а також проблеми використання виключно дистанційної форми навчання. Проведено аналіз особливостей навчання курсантів при вивченні домедичної підготовки під час карантину з використанням платформ Moodle, Microsoft Teams, поштового клієнта Outlook. Зауважено, що дистанційне навчання може бути ефективною формою засвоєння знань із домедичної підготовки, у разі якщо практично оволодіти певними вміннями та навичками для своєчасного та ефективного надання допомоги. Однак зазначено, що його можна застосовувати як вимушений захід, і лише в екстремальних ситуаціях, як, наприклад, чітко не визначений у часі карантин під час пандемії. У разі тривалого застосування такий вид навчання може призвести до зниження навчальної мотивації та неякісної підготовки курсантів.